

мънитѣ ще се намѣсятъ въ битката. Едни предричаха, че ще идатъ съ еднитѣ, други — съ другитѣ. Накрай събраха всички войници, повикаха и по-младитѣ отъ българитѣ. Не мина месецъ и разбра се — власитѣ отвараха война на Австрия и България.

Дигна се плачъ и олелия по всички кѣщи. Само дѣдо Цани бѣше радостенъ. Още отъ утринѣта той си говорѣше самъ, говорѣше на другитѣ, щомъ ги чуеше около себе си.

— Ей, хора, — нареждаше той полека и тихичко, — разбрахте ли, бре хора, какво ви думамъ азъ — ще дойдатъ пакъ нашитѣ, ще пристигнатъ пакъ българскитѣ лѣвовѣ... Нали самъ Господъ насъне ми го яви... Ще довтасатъ, ей...

Но околнитѣ не го слушаха. Дори и децата рѣдко се вестяваха покрай него. Всичкитѣ останали въ село мже — старци и невръстни момчета — всѣки день ги изкарваха да копаятъ окопи накрай село, срещу българска страна. Презъ тихитѣ нощи взеха да се чуватъ и далечни тънѣжи на топоветѣ. Хората трѣпнѣха. Сънъ ги не хващаше. Радваше се само дѣдо Цани:

— Идатъ! Ей, идатъ! — мѣлвѣше той съ насълзени очи. — Чувамъ ги вече — идатъ нашитѣ... Пристигатъ вече българскитѣ лѣвовѣ... До недѣля — тукъ сж, казвамъ ви, ей хора... Помнете ми думата!...

Но хората вече съвсемъ не слушаха дѣдо Цани. За тѣхъ той бѣше извѣянъ малоуменъ старецъ, побърканъ отъ мисли и скръбъ по сина си. Тѣ ходѣха като сѣнки по двороветѣ, криеха се изъ кѣщитѣ и плахо поглеждаха оттамъ — селото бѣше пълно съ войска. Скоро румѣнитѣ взеха да отстъпватъ назадъ и сега бѣха още по-зли: щомъ се мѣриѣше българинъ предъ очитѣ имъ, псуваха, ругаеха го мръсно. Българитѣ разбираха озлоблението имъ и всѣки мигъ очакваха да ги сполети нѣщо страшно, преди да стигнатъ българитѣ.